

Går til Delfi

Nå det passer en gruppe på minst 6 personer går vi deler av veien til Delfi, fra et stykke utenfor Athen.

I antikken gikk man i Hellas til orakelet i Delfi, til Apollons tempel, for å få råd av orakelet Pythia. Det kunne være om hvordan man skulle leve, hva som var klokskap, eller hvem man skulle gå til krig mot. Alle kunne spørre orakelet om hva som helst.

På mange måter symboliserer denne turen menneske -og samfunnsforhold som på mange måter er de samme for oss i dag som den gang.

Det kulturelle utgangspunkt: Denne ruten går over historisk sentrale steder: Vi går innom «Eleutherai», landsbyen som er teaterets opprinnelse, som hadde en forestilling og fest til ære for guden Dionysios. De festglade athenerne adopterte denne festen, og verdens første teater ble bygget og dannet, og utviklet seg til en dannelsesinstitusjon i demokratiet. Teateret er verdens første «sivile» dannelsesskole.

Vi går over slagmarken ved Plataea hvor det siste store slaget mellom grekerne og perserne stod, hvor slaget ved Marathon var det første. I landsbyen Plataea som ligger der som en ruin, kan Sokrates ha overnattet på sin vei til Delfi. Plataea -berømt for sitt mot- deltok i slaget ved Marathon, og vi går den samme vei de gikk i motsatt retning. Og, vi skal til «Musenes dal», dalen hvor «Musene»; kunnskapsgudinnene ble hymnet. Det er etter disse vi har ord som musikk og museum. Den greske mytologien ble «fortalt» av «musene» til poeten Hesiod, som bodde her. Han er den opprinnelige skriftlige kilden til mytologien.

Vi går mot Delfi gjennom dalen og besøker så Apollon-tempelet først, som er målet for turen.

Vi har da gått gjennom de områdene og stedene hvor Athen fikk sine impulser fra, og utgjorde innholdet i «vår kulturelle vugge». Bosteder er Athen, rett utenfor Theben, og i Delfi.

Dette er en passelig strevsom, meget lærerik og sosial tur, med god mat og drikke, og mange er filosofene som har ment at den beste tenkning skjer under gange, de såkalte peripatetikerne. Over porten til Delfi stod «kjenn deg selv», og Sokrates ble kjent for å bruke det. Det kommer vi til å snakke om på veien. Med det kommer vi inn på den demokratiske dannelsen, hvordan individets holdning har betydning for ens eget velbefinnende og fellesskapet. Det er jo meget aktuelt for oss i dag, og «med i bagasjen» har vi stykket «Ion» av Evripides for å belyse dette med Evripides tanker, som om tiden skulle stått stille.

Skuespill som kulturkritikk: Evripides var venn av Sokrates. Han måtte forlate, eller ble kastet ut av Athen grunnet dette stykke. Athen tok livet av Sokrates få år etter. Evripides kritiserte ikke demokrati som sådan, men hvordan «demokratene» og kulturen var blitt; selvtilfreds og hybrisk, intolerant, og ignorant. «Ion» kan sees som for mye å svelge for et «rasjonelt» demokrati, og vi ser mye av de samme problemstillinger vi står overfor i dag. Stykket kritiserer politisk korrekthet, som «tyrannisk» og individualistisk. Det er sterkt blasfemisk, og det fremmer kvinnens manglende sosiale og politiske rettigheter.

Stykket begynner med at Apollon voldtar den unge kvinnen Creusa i en hule under sin fars hus «Erekteion» på Akropolis. Hun føder en sønn «Ion», hun legger for å dø. Hun kan ikke fortelle sin far om denne «skam». Vi skal besøke hulen, hvor scenen med Creusas gråt og jammer spilles av en athensk skuespillerinne. Vi møter også «Pan».

«Ion» blir ført til Delfi uten Creusas viten av Apollon hvor han vokser opp i Apollons tempel. Creusa blir senere igjen et offer av Apollons spill i Delfi, og er nær ved å drepe både sin sønn, som hun ikke vet hvem er, og sin mann Xuthus. Den gode Athene griper inn og redder situasjonen. Stykket viser hva som skjer når folk, mann eller kvinne, ikke har ytringsfrihet eller mulighet til å stå fram og fortelle sannheten, og hvordan mennesket lar seg «overlate» til gudene.

For skuespill, krigere og andre aktører samarbeides det med «DoitinaThens», en kulturoperatørgruppe. Turen er en levendegjøring av både antikken og scener fra «Ion».

Skinndemokrati: Hvordan Evripides ble behandlet av demokratiet står for meg som en bekreftelse av hans poeng om et skinndemokrati. Et skinndemokrati tolerer kun det det liker av ytringer, i realiteten et tyranni. Poenget med dette stykket i vår tid er at det kan gi oss en mulighet til å reflektere hvor vi kulturelt befinner oss. Som i tilfellene Evripides og Sokrates, hvor den ene ble kastet ut av byen, og den andre ble henrettet, så er det lite rom for å være saklig også i dag. Se på behandlingen av varslerne. Hele varslingsinstitusjonen vitner om et samfunn hvor det ofte er vanskelig å finne rom for å si annet enn det makten ønsker. Dette er en holdnings og kunnskapsproblematikk mer enn en juridisk.

Vi ser ofte et lavmål i karakteristikk og bås-setting av meningsmotstandere. Dette gjør at folket ikke gidder høre på, melder seg ut, at sakligheten forsvinner i vanskelige tema, at man ikke finner gode løsninger, og at det er de «lure» som får makten (Platon). Alt dette betyr til syvende og sist en dårlig samfunnsutvikling, kulturelt og økonomisk.

I Athen: Her besøker vi Akropolis, Pnyx og Agora. Søndag kveld skal vi overvære en religiøs seremoni vi er invitert til med mytologiske prestinner, før vi skal på «doitinaThens» (kultursamarbeidspartner) restaurant med levende musikk fra antikken like ved Platons akademi, som vi og besøker på veien.

Er det noen som vil være med?